

TAITEEN PERUSOPETUKSEN
YLEISEN OPPIMÄÄRÄN
TAIDEALAKOHTAINEN
OPETUSSUUNNITELMA

Taideala
MUSIIKKI

järjestäjä
PORVOONSEUDUN MUSIIKKIOPISTO-
BORGÅNEJDENS MUSIKINSTITUT

1.8.2008

1. TOIMINTA-AJATUS

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetusta antavat Porvoossa Borgå medborgarinstitut, Porvoon kansalaisopisto, Porvoon lasten ja nuorten taidekoulu ja Porvoonseudun musiikkiopisto yhdessä muiden alueella toimivien kulttuuri- ja taidekasvatusta tarjoavien tahojen kanssa.

Opetusta annetaan molemmilla kotimaisilla kielillä. Lasten ja nuorten kulttuuri- ja taidekasvatuksen ohella opetusta voidaan tarjota myös muille väestöryhmille.

2. ARVOT JA OPETUKSEN YLEISET TAVOITTEET, OPPIMISKÄSITYS, OPISKELUYMPÄRISTÖ JA TYÖTAVAT

Arvot

Opetus perustuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen on ainutkertainen ja toimivuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa sekä vaikuttaa aktiivisesti elämäänsä. Keskeistä on oppilaan luovan ajattelun ja toiminnan tukeminen.

Opetuksen yleiset tavoitteet

Taidekasvatuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan aisti- ja tunneherkkyyttä ja tukea opiskelu- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Tavoitteena on myös kehittää eri kulttuurien ymmärtämistä ja tulkitsemista.

Taiteen perusopetuksen tavoitteena on tukea oppilaan minän kasvua ja kehittymistä sekä hänen kykyään jäsentää ympäröivää todellisuutta. Oppilas rakentaa maailmankuvaansa ilmaisemalla ja tutkimalla taiteen keinoin kokemuksiaan ja itselleen merkityksellisiä elämän sisältöjä. Opiskelussa on keskeistä taiteen tekeminen ja sen kokemisen ilo sekä halu, taito, uteliaisuus ja uskallus tulkita taidetta persoonallisesti. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset erot ja tuetaan oppilaan kehittymistä hänen omista lähtökohdistaan. Tavoitteena on myös ohjata oppilasta keskittyneeseen, määrätietoiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä rakentamaan toimintaan yksilönä ja ryhmän jäsenenä.

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetuksessa korostuu taiteiden välisyys. Tavoitteena on kehittää yhteistyötä taidekasvatusta antavien oppilaitosten ja muiden tahojen kanssa.

Oppimiskäsitys

Oppiminen ymmärretään yksilölliseksi ja yhteisölliseksi taitojen ja tietojen rakennusprosessiksi, jonka kautta syntyy kulttuurinen osallisuus. Taiteen oppiminen on pitkäjänteinen ja kokonaisvaltainen prosessi. Opiskelu on tavoitteellista, ja erilaisissa tilanteissa työskennellään opettajan ohjauksessa, vuorovaikutuksessa opettajan ja ryhmän kanssa sekä itsenäisesti. Opettajalla on keskeinen merkitys sekä oppilaan opiskelutaitojen että opiskeluympäristön kehittämisessä sellaiseksi, että erilaisten oppilaiden edistyminen on mahdollista. Oppilaalla on aktiivinen rooli opiskelussa ja oppimisessa. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan aiemmat kokemukset ja hänen elämänsä maailmansa. Oppimisessa lähtökohtana on tutkiva oppiminen ja

toiminnallinen lähestymistapa opittaviin asioihin. Työtapojen tulee ohjata oppilasta arvostamaan kaikkien ryhmän jäsenten työskentelyä ja työn tuloksia.

Opiskeluympäristö

Porvoonseudun musiikkiopisto huolehtii siitä, että opiskeluympäristö tukee oppilaan kasvua ja oppimista sekä antaa hänelle onnistumisen kokemuksia. Opiskelu-ympäristö on ilmapiiriltään avoin, myönteinen ja oppilasta rohkaiseva.

Musiikkiopisto vastaa siitä, että tilat, työvälineet ja materiaalit mahdollistavat opiskellun opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Musiikkiopisto huolehtii myös, että opiskeluympäristö on fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen.

Opiskeluympäristössä otetaan huomioon, että taiteellinen työskentely on pitkäjänteistä ja taitojen oppiminen tapahtuu vähitellen ja vaatii aikaa.

Työtavat

Musiikkiopisto kannustaa oppilasta asettamaan omia tavoitteita ja työskentelemään itsenäisesti ja toisten kanssa. Oppilasta tuetaan löytämään sopivia työtapoja sekä kehittämään taitoja tavoitteelliseen ja pitkäjänteiseen opiskeluun.

Oppiminen perustuu tekemällä oppimiseen, suunnitelmallisuuteen sekä kykyyn arvioida omaa oppimista. Opetuksessa painottuvat yhdessä opiskelu ja oppiminen.

3. OPETUKSEN TAVOITTEET JA SISÄLLÖT OPINTOKOKONAISUUKSITTAIN

1. Yksinlaulu

Yksinlaulun opiskelun tavoitteena on kehittää monipuolisesti omaa lauluääntä ja tutustua laajasti laulumusiikin eri aikakausiin, lajeihin ja laulutapoihin.

Tavoitteina ja keskeisinä sisältöinä on, että oppilas

- oppii tuntemaan ääntään
- oppii terveitä äänenkäyttötapoja
- oppii kehittämään lauluääntään
- oppii solistisia valmiuksia
- oppii laulujen tulkintaa
- oppii yhteismusisointitaitoja
- saa esiintymiskokemuksia ja oppii esiintymistaitoja.

2. Kuoro/lauluyhtye

Kuoroon/lauluyhtyeeseen osallistumisen tavoitteena on yhteismusisoinnin ja oman äänen kehittäminen. Nuotinlukutaidon kehittyessä ohjelmistoa voi laajentaa perinteisestä kuoromusiikista aikamme sävellyksiin, uuteen ääni-ilmaisuun ja nuotintamistapoihin.

Tavoitteina ja keskeisinä sisältöinä on, että oppilas

- omaksuu valmiuksia oman äänen ja yhteissoinnin kehittämiseen
- oppii äänen hallintaa
- oppii laulamaan osana kokonaisuutta
- oppii kuorolaulussa tarvittavaa nuotinlukutaitoa
- oppii tuntemaan ja esittämään monipuolista kuoromusiikkia
- kokee yhteismusisoinnin iloa ja yhteisiä elämyksiä.

3. Yhteismusisointi

Yhteismusisoinnissa oppilasta ohjataan laulamaan ja soittamaan yhdessä muiden kanssa sekä toimimaan ryhmän jäsenenä. Oppilas saa ryhmästä innostusta musisointiin ja harjoitteluun.

Tavoitteina ja keskeisinä sisältöinä on, että oppilas

- oppii yhteismusisointia ohjatusti ja itsenäisesti
- saa valmiuksia yhteissoinnin kehittämiseen
- oppii musisoimaan suhteessa muihin soittajiin ja laulajiin
- oppii ottamaan vastuuta erilaisten yhteismusisointitilanteiden järjestämisestä
- ymmärtää stemmaharjoittelun merkityksen yhteismusisoinnissa
- saa esiintymiskokemuksia ja oppii esiintymistaitoja.

4. Soitinopinnot

Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta puhtaaseen sekä musiikillisesti rikkaaseen ja luovaan ilmaisuun.

Tavoitteina ja keskeisinä sisältöinä on, että oppilas

- kehittää instrumentin soittamisen tekniikkaansa
- oppii nuotinlukutaitoa ja prima vista -soittovalmiuksia
- oppii tulkitsemaan monipuolista ohjelmistoa
- oppii yhteissoittotaitoja ja saa solistisia valmiuksia
- saa esiintymistaitoja ja oppii välittämään musiikillisia ajatuksiaan yleisölle.

5. Musiikin tuntemus

Opetuksen tavoitteena on tutustuttaa oppilaat eri aikojen musiikkiin ja musiikin lajeihin ja sitä kautta auttaa heitä ymmärtämään yhteiskunnallisia ja taiteellisia ilmiöitä myös laajemmin. Äänitteiden kuuntelun lisäksi on tärkeää saada kokemuksia elävistä konserteista, joissa kaikki osatekijät luovat yhdessä kokonaisvaltaisen kuuntelukokemuksen.

Tavoitteina ja keskeisinä sisältöinä on, että oppilas

- oppii keskittymään musiikin kuunteluun
- oppii tuntemaan eri aika- ja tyylikausien sävellyksiä
- oppii tuntemaan musiikin eri lajeja
- oppii analysoimaan ja ymmärtämään erilaisia sävellyksiä

- oppii arvioimaan musiikkia
- oppii käyttämään erilaisia ympäristön tarjoamia musiikkipalveluita.

6. Musiikin teoria ja säveltapailu

Musiikin teorian ja säveltapailun opetuksessa korostetaan teoreettisten asioiden oppimista oman tekemisen, soittamisen ja laulamisen kautta. Yleistavoitteena on nuotinlukutaidon kehittäminen. Sisällöissä keskeisiä osalualueita ovat rytmi, melodia, intervallit, asteikot ja soinnut.

Tavoitteina ja keskeisinä sisältöinä on, että oppilas

- oppii nuotinlukutaitoa
- oppii yhdistämään teoriaopetuksen käytännön musisointiin
- oppii musiikillista ajattelukykyä
- ymmärtää musiikillisia lainalaisuuksia
- oppii jäsentämään musiikkia.

7. Vapaa säestys ja improvisointi

Opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii käyttämään hankkimiaan soittotaitoja erilaisissa tilanteissa.

Tavoitteina ja keskeisinä sisältöinä on, että oppilas

- saa valmiuksia ilmaista musiikillisiä ajatuksiaan ja ideoitaan improvisoimalla ja tuottamalla ääntä ja musiikkia
- oppii soittamaan sekä sointumerkeistä että korvakuulolta
- oppii improvisointia ja transponointia ja vapautuu nuottikuvaan sidotusta soittamisesta
- oppii tyylinmukaista rytminkäsittelyä ja fraseerausta
- oppii erityylisiä säestyksiä
- kehittää instrumentin soittotekniikkaansa.

8. Musiikkiteknologia

Musiikkiteknologiaopintojen tavoitteena on, että opiskelija oppii perusvalmiudet hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa musiikkiharrastuksessaan ja opinnoissaan. Varsinaisiin työkaluihin ja verkkotoiminnan perustaitoihin perehtymisen lisäksi oppilas omaksuu valmiuksia musiikin tuottamiseen tietotekniikan avulla.

Tavoitteina ja keskeisinä sisältöinä on, että oppilas

- oppii käyttämään tietokonetta oman opiskelunsa tukena
- kykenee hyödyntämään opinnoissaan tietoverkkojen ja verkkopedagogiikan antamia mahdollisuuksia
- ymmärtää notaatio- ja äänitysohjelmien toimintaperiaatteet
- oppii hallitsemaan nuottisivun tuottamiseen ja muokkaamiseen liittyvät toiminnot
- kykenee tuottamaan musiikkia tietotekniikan avulla.

9. Maailmanmusiikki

Maailmanmusiikin opiskelun tarkoituksena on tutustua maailman musiikkikulttuureihin ja oppia hahmottamaan musiikkia kulttuurin osana.

Tavoitteina ja keskeisinä sisältöinä on, että oppilas

- tutustuu eri maiden ja kansojen musiikkityyleihin ja musiikin historiaan
- oppii tuntemaan erilaisia soittimia ja soittotapoja
- tutustuu eri musiikkikulttuureihin musiikkia kuuntelemalla ja musiikkia tekemällä.

10. Taiteidenvälisyys

Taiteidenvälisten opintojen tavoitteena on monipuolistaa musiikinopetusta ja auttaa oppilasta ymmärtämään taidetta myös laajemmin.

Tavoitteena on, että oppilas

- tutustuu johonkin muuhun taiteenalaan
- perehtyy jonkin muun taidelajin tiedollisiin ja teknisiin perusteisiin
- omaksuu keinoja, joilla musiikki ja kyseinen taidelaji voidaan elävästi yhdistää kokonaisuudeksi.

Keskeiset sisällöt:

- kyseisen taidelajin historiaa, taustaa ja perustekniikkaa
- taidelajiin kuuluvaa tapa- ja opiskelukulttuuria sekä alan perusterminologiaa
- mahdollisuuksien mukaan vierailuja esimerkiksi taidenäyttelyihin, teatteri- ja tanssiesityksiin.

Varhaisiän musiikkiopinnot

Varhaisiän musiikinopetuksen tavoitteena on, että lapsi saa musiikillisia elämyksiä, valmiuksia ja taitoja, jotka muodostavat pohjan hyvälle musiikkisuhteelle ja musiikkiharrastukselle. Lapsi kehittyy kuuntelemaan ja kokemaan musiikkia sekä ilmaisemaan itseään musiikin keinoin. Musiikin elementit – rytmi, muoto, harmonia, melodia, dynamiikka ja sointiväri – muodostavat opetuksen keskeisen sisällön.

Elämysten avulla, leikin keinoin harjaannutetaan lapsen musiikillista muistia ja musiikin kuunteluvalmiuksia sekä tuetaan hänen kognitiivista, emotionaalista, motorista ja sosiaalista kehitystään.

Aikuisten musiikkiopinnot

Aikuisten opetusta suunniteltaessa ja järjestettäessä otetaan huomioon, että aikuiset harrastajat ovat musiikkitaidoissaan ja -tiedoissaan hyvin eri vaiheissa ja heidän kiinnostuksen kohteensa ja harrastusmotivaationsa ovat monenlaisia. Aikuisten oppimisessa korostuu itsenäisyys ja oma-aloitteisuus, ja opetuksessa otetaan huomioon aikuisten kyky itse ohjata omaa oppimistaan ja harjoitteluaan.

Osallistuminen opiskelun suunnitteluun ja arviointiin ovat onnistuneen opiskelun edellytyksiä. Sitoutuminen ja halu oppia ja kehittyä ovat oppimisen vahva tuki, joka voi korvata esimerkiksi iän tuomia fyysisiä rajoituksia. Sosiaalinen vuorovaikutus ja yksilöllisten tarpeiden huomioon ottaminen sekä kannustava ja myönteinen palaute ovat myös aikuisten oppimisessa tärkeitä.

Oppimäärän ja opetuksen yksilöllistäminen

Oppimäärää ja opetusta yksilöllistettäessä on otettava huomioon, että opintojen tavoitteet ovat musiikkikasvatuksellisia. Oppilaalta edellytetään kykyä käyttää annettavaa opetusta hyväkseen.

Tavoitteissa painottuvat oppilaan musiikillisten kykyjen ja taitojen kehittäminen hänen omista lähtökohdistaan sekä musiikin elämyksellinen kokeminen. Opetusta voidaan toteuttaa sekä yksilö- että ryhmäopetuksena.

4. OPETUKSEN TARJONTA JA OPETUSJÄRJESTELYT - KURSSITARJOTIN

Soitinopinnot

Sisältö: henkilökohtainen ja/tai ryhmäopetus seuraavissa soittimissa:

- kosketinsoittimet (piano, urut, cembalo)
- jousisoittimet (viulu, alttoviulu, sello, kontrabasso)
- puupuhallinsoittimet (huilu, oboe, klarinetti, fagotti)
- vaskisoittimet (käyrätorvi, trumpetti, pasuuna, tuuba)
- kitara, sähkökitara, sähköbasso
- laulu
- harmonikka
- kantele
- lyömäsoittimet

Sisältö: Jokaiselle oppilaalle määritetään yhdessä oppilaan ja opettajan kanssa henkilökohtainen opetussuunnitelma (HOPS). Opiskelussa on keskeistä taiteen tekeminen ja sen kokemisen ilo sekä halu, taito, uteliaisuus ja uskallus tulkita taidetta persoonallisesti. Opiskelu antaa perusvalmiudet soittimen hallintaan

Tavoitteet: Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta puhtaaseen sekä musiikillisesti rikkaaseen ja luovaan ilmaisuun. Oppilas kehittyy instrumentin teknisessä osaamisessa, nuotinluvussa ja prima vista –soittovalmiuksissa.

Muita tavoitteita:

- valmiudet yhteissoittoon saavutetaan, yhteissoittotaitoja ja solistisia valmiuksia opitaan
- soitonopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan opiskelu- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä
- soiton opetuksen tavoitteena on tukea oppilaan minän kasvua ja kehittymistä
- opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset erot ja tuetaan oppilaan kehittymistä hänen omista lähtökohdistaan
- tavoitteena on myös ohjata oppilasta keskittyneeseen, määrätietoiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä rakentavaan toimintaan yksilönä ja ryhmän jäsenenä
- oppii tulkitsemaan monipuolista ohjelmistoa

- saa esiintymistaitoja ja oppii välittämään musiikillisia ajatuksiaan yleisölle.

Laajuus: yksilöopetusta 4-35 viikkoa ja oppitunnin pituus 30 min.

Monimuoto-opetus

Sisältö: Monimuoto-opetus aloitetaan musiikkiopistossa lukuvuoden alussa, elokuussa. Opetusta tarjotaan kaikenikäisille laulamista tai soittamisesta kiinnostuneille harrastajille. Opetus on monipuolista ja sen sisältö suunnitellaan oppilaan toiveiden mukaisesti sisältäen eri musiikkityylejä klassisesta rytmimusiikkiin. Opetus voidaan järjestää yksilö- tai ryhmäopetuksena.

- monimuoto-opetuksessa voi aloittaa aivan uuden harrastuksen tai syventää sekä kehittää aikaisempia laulu- tai soittotaitoja
- voi lisätä tietouttaan musiikista ja laajentaa harrastuspiiriään ja lisäksi osallistua räätälöityyn henkilökohtaiseen laulun- tai soitonopetukseen

Tavoitteet: Laaditaan kunkin oppilaan kanssa erikseen henkilökohtainen opetussuunnitelma (HOPS).

Laajuus: Opiskelun voi aloittaa tutustumispaketilla, 4 opetuskertaa. Enimmillään opetusta annetaan vuositasoilla 35 opetuskertaa. Ryhmätunnin pituus voi olla 45-60 min./opetuskerta ja yksilötunnin pituus on 30 min./opetuskerta. Opiskelija itse yhdessä opettajan kanssa valitsee opintojen laajuuden.

5. ANNETTAVAN OPETUKSEN MÄÄRÄ OPINTOKOKONAISUUKSITTAIN

Opetusjärjestelyt ja annettavan opetuksen määrä opintokokonaisuuksittain vahvistetaan toimijoiden opinto-ohjelmassa. Annettavaa taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman mukaista opetusta valvoo Porvoon kaupungin kulttuuritoimi.

6. OPISKELUAIKA

Oppilaan opinto-oikeus vahvistetaan vuosittain. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän päättötodistuksen saamiseksi oppilas suorittaa opetussuunnitelman mukaisia opintoja vähintään 500 tuntia.

Päättötodistukseen hyväksytään suoritukset, jotka on tehty 6-vuotiaasta ylöspäin.

7. OPPILASARVIOINTI

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppilaan edistymistä opinnoissa. Arviointi on kannustavaa ja rohkaisevaa ja ohjaa oppilasta myös omien tavoitteiden asettamiseen.

Opintojen edistymistä arvioidaan oppitunneilla, opintomodulin päätteeksi sekä julkisissa esiintymisissä ja/tai näyttelyissä.

Suorituksesta annetaan sanallinen ja/tai kirjallinen palaute.

Oppilas suorittaa itsearviointin yhdessä opettajan kanssa kussakin oppiaineessa.

8. MUUALLA SUORITETTUJEN OPINTOJEN HYVÄKSILUKEMINEN

Muissa oppilaitoksissa tai yksityisesti suoritettut opinnot ja tutkinnot voidaan lukea hyväksi. Esityksen hyväksi lukemisesta tekee opettaja.

9. TODISTUSTEN SISÄLTÖ

Opinnoista annetaan todistus. Päätötodistus noudattaa opetushallituksen ohjeistoa (Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2005, Dnro 11/011/2005).

10. OPPILAAKSI OTTAMINEN

Musiikkiopiston taiteen perusopetuksen musiikin yleisen oppimäärän oppilasvalintaperusteet:

1. Oppilaaksi voidaan ottaa sellainen hakija, joka on suorittanut musiikkiopiston laajan oppimäärän sisäänpääsytestin hyväksytysti, mutta jäänyt varasijalle.
2. Oppilaaksi voidaan ottaa sellainen hakija, joka on osallistunut musiikkiopiston järjestämään valmentavaan soitonopetukseen, ja jota opettaja laatimansa arvioinnin perusteella suosittelee oppilaaksi.
3. Oppilaaksi voidaan ottaa sellainen hakija, joka on musiikkiopiston opettajan yksityisoppilas ja jota opettaja laatimansa arvioinnin perusteella suosittelee oppilaaksi.
4. Oppilaaksi voidaan ottaa sellainen yleisen oppimäärän opetuksesta kiinnostunut hakija, joka ilmoittautuu opetukseen musiikkiopiston laatimien ilmoittautumisohjeiden perusteella.
5. Musiikin laajan oppimäärän oppilas voi siirtyä halutessaan ja anoessaan yleiseen oppimäärään opetukseen opettajan arvioinnin ja suosituksen perusteella, siirtyminen edellyttää rehtorin päätöstä ja huoltajan suostumusta, myös paluu laajan oppimäärän opetukseen yleisestä oppimäärästä on mahdollista edellä mainituin perustein.

11. YHTEISTYÖ MUIDEN TAHOJEN KANSSA

Yhteistyötä tehdään Porvoon kaupungin kirjaston, Porvoon museon, muun sivistystoimen sekä muiden Porvoonseudun kulttuurialan toimijoiden kanssa.